

Záverečná karta projektu

Názov projektu Evidenčné číslo projektu **APVV-16-0330****Vzťah poeticko-teologických textov k identite v čase stretu a dialógu kultúr**Zodpovedný riešiteľ **Mgr. Maroš Nicák, PhD.**Príjemca **Univerzita Komenského v Bratislave - Evanjelická bohoslovecká fakulta**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Evanjelická bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave (EBF UK)

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

- 1.) Faculty of Oriental Studies, University of Oxford / Veľká Británia
- 2.) Theologische Fakultät, Georg-August-Universität in Göttingen/ Nemecká spolková republika
- 3.) Leibniz Institut für Europäische Geschichte v Mainzi/ Nemecká spolková republika
- 4.) Katholisch-Theologische Fakultät, Universität Salzburg / Rakúsko
- 5.) Facolta Valdese di Teologia, Rím / Taliansko
- 6.) Evangelická teologická fakulta, Univerzita Karlova, Česká republika
- 7.) Ermitáž, Petrohrad, Ruská federácia
- 8.) Faculty of Arts, Psychology and Theology – Åbo Akademi University in Turku/ Fínsko
- 9.) Evangelisch-Theologische Fakultät, Universität Wien/ Rakúsko

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

Humanitne orientovaný projekt bol predovšetkým zameraný na publikovanie príspevkov a propagáciu vedy prostredníctvom prednáškovej činnosti, popularizačných prednášok vo vysokoškolských kluboch, festivaloch, v rámci dňa otvorených dverí, výstav a zahraničných hosťovských prednášok.

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

Nicák:

- 1.) Sýrska renesancia: Warda, Úvod do hymnologickej zbierky Warda (Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2020) - VŠ učebnica.
- 2.) Poetic Description of Natural Disasters in the East Syriac Hymnological Collection Wardā, Asian and African Studies, ISSN: 1335-1257 - domáci karentovaný časopis
- 3.) Na lodi bez plachiet. Orientálni kresťania v islamských krajinách (11.06.2020), Káva o 9 tej na UK - online popularizačná prednáška.
- 4.) Kresťania v Iráne, Diskusia na TA3 (26 min.): <https://www.ta3.com/clanok/1175227/host-v-studiu-m-nicak-o-zivote-krestanov-v-irane.html?fbclid=IwAR0cBroOUj8Zd-4V2kNDLJERUKBYICHrtq6HX5OJtYunJYGRkbH3mTGaRnl>
- 5.) Koexistencia a islamofóbia, Semfest 2019 (06.07.2019) - popularizačná prednáška.

6.) Poetry and Theology, medzinárodná vedecká konferencia (20.-21.09.2018), EBF UK - hlavný organizátor konferencie, editorovanie zborníka.

7.) Kresťan a sociálno-náboženská identita v Oriente, Klub 31 (06.06.2018) - popularizačná prednáška.

Batka:

1.) Martin Luther: Štyri potešujúce žalmy pre kráľovnú Uhorska? UK Bratislava, 2020. ISBN: 978-80-223-4962-8. Z nemeckého originálu Vier tröstliche Psalmen an die Königin zu Ungarn, ktorý vyšiel v M. ---Luthers Werke. Kritische Gesamtausgabe. Weimar: Hermann Böhlaus Nachfolger, 1883–2009, zv. 19, s. 552-615, preložil a predslov napísal Ľubomír Batka.

2.) Lutherove teologické výklady poetických textov ku Knihe žalmov (Bratislava: Vydavateľstvo UK) - monografia v domácom vydavateľstve

Benka:

1.) "And God Overlooked and Oversaw that Humanity Was Supposed to Be Good." In Čapek, F., Sláma, P. (eds.) And God Saw That It Was Good (Gen 1:12): Concept of Quality in Archaeology, Philology, and Theology. LIT Verlag, 2020.

Jurík:

1.) "Duchovná pieseň prenasledovanej cirkvi. Učenie o cirkvi v piesňach Tranovského kancionála Cithara Sanctorum", Historia Ecclesiastica, ISSN 1338-4341 - domáci scopusový článok

Neština:

1.) "Pravda a argumentácia práva", Filozofia ISSN 2585-7061: domáci karentovaný časopis

2.) "Otázka pravdy z pohľadu teórie rečových aktov v kontexte právnej argumentácie", Filozofický časopis, ISSN 0015-1831: zahraničný karentovaný časopis

Guldanová:

1.) "Martin Luther a starozmluvné apokryfy." Testimonia Theologica 13, no. 1 (2019): 21-32.

Uplatnenie výsledkov projektu

Uplatnenie výskumného projektu "Vzťah poeticko-teologických textov k identite v čase stretu a dialógu kultúr" s označením APVV-16-0330 je badateľný predovšetkým v oblasti biblickej teológie, systematickej teológie, cirkevných dejín, orientálnych cirkevných dejín a praktickej teológie.

Nicák:

Projekt bol prezentovaný nielen na zahraničných a domácich vedeckých konferenciách, ale aj v oblasti sociálno-spoločenskej sféry, keďže prispieva k porozumeniu a prehĺbeniu koexistencie viacerých od seba vzájomne odlišných kultúr, ktoré sa priamo a/alebo nepriamo hodnotia náboženským jazykom, pričom dochádza k rôznym formám prejavov dištancovania sa na základe náboženského hodnotenia, ktoré je špecifické vzhľadom na konkrétny skúmaný kontext (Mezopotámia). Výsledky výskumu budú v budúcnosti používané v rámci výučby na EBF UK pravidelne vďaka publikácii vysokoškolskej učebnice: Sýrska renesancia: Warda - Úvod do hymnologickej zbierky Warda, ktorej využitie prichádza do úvahy aj na iných teologických fakultách na Slovensku, ako i na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Ide o prvú učebnicu tohto druhu v slovenskom jazyku.

Batka:

Vzniknuté články a preklad Lutherových žalmov predstavujú príspevok k teologickej diskusii z prostredia evanjelickej teológie pre oblasť ekumény, reformačných štúdií a medzikultúrneho dialógu. Porovnanie Lutherovho a Erazmovho potešujúceho spisu pre uhorskú kráľovnú Máriu vnáša svetlo na postavenie a úlohu žien v náboženských a rodinných otázkach z pohľadu reformácie a humanizmu. Výsledky projektu vedú k pomenovaniu hlavných predpokladov pre ekumenický a medzináboženský dialóg: otvorenosť rôznym formám vyjadrenia teologických obsahov. Cieľom je spostredkovať porozumenie v dialógu, tak aby sa myšlienky a hodnoty dali preložiť do aktuálneho jazyka zúčastnených strán. K porozumeniu prispieva snaha o existenciálny a holistický prístup, ktorý zahŕňa emocionálnu a imaginatívnu stránku človeka ako i jeho svedomie. Poézia môže byť vnímaná nielen ako vhodná forma sprostredkovávania teologických obsahov. Rovnako môže byť nástrojom tzv. „neortodoxnej“ – slobodnej teológie.

Benka:

Výsledky výskumu D. Benku sa využívajú a budú naďalej využívané v rámci prednášok a seminárov Katedry Starej zmluvy na EBF UK. Riešiteľ plánuje naďalej vypracovať

obširnejšiu prácu v rozsahu monografie k skúmanej problematike a literárnemu žánru Knihy Nahum. Otvorenou ostáva otázka, že po dokončení by riešiteľ túto prácu podal ako kvalifikačnú (habilitačnú prácu). Príspevok k chápaniu Biblie v historickom kontexte. Predstavenie práce Dr. Jána Lajčiak na Knihe žalmov pre cudzojazyčných záujemcov. Jurík:

Výsledky výskumu pomôžu k plnšiemu poznaniu obsahu, poslania a významu kancionála Cithara Sanctorum, ktorý patrí bez zveličovania k skvostom slovenskej literatúry a je jednou z najviac vydávaných kníh v dejinách slovenskej kultúry (vyše 200 vydaní). Výskum prispeje maličkým dielikom k odstráneniu veľkého bieleho miesta v štúdiu obsahu kancionála z teologického uhla pohľadu, ktorému sa dosiaľ venovala minimálna pozornosť. V akademicknej oblasti kontinuálne zahrňame nové poznatky do obsahu kurzu Evanjelická hymnológia, ktorý je povinným kurzom pre študentov evanjelickej teológie na EBF UK.

Neština:

Uplatnenie výsledkov projektu vo vedeckej a akademicknej oblasti sa týkajú najmä niektorých metodologických aspektov komunikácie a argumentácie vo filozofii práva a politickej filozofii, ktorým dosiaľ nebola venovaná náležitá pozornosť. V spoločenskej oblasti sa dajú získané poznatky uplatniť najmä pri formovaní verejných politicko-spoločenských debát, ktoré majú vplyv na tvorbu legislatívy.

Guldanová:

Výskum pomohol prehliť poznatky v oblasti dejín recepcie starozmluvných apokryfov a dejín formovania starozmluvného kánonu. Tento výskum má perspektívu ďalšieho prehľbovania a rozšírenia na ďalších cirkevných autorov, či už z obdobia patristiky, stredoveku, Reformácie alebo súčasnosti. Uplatnenie takisto nájde v ekumenických dialógoch a ekumenickej teológii. Výsledky treba aplikovať pri príprave budúcich pracovníkov v cirkvi a v bežnom živote cirkvi pri ich využívaní apokryfných kníh Starej zmluvy.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

APVV-16-0330 – „Vzťah poeticko-teologických textov k identite v čase stretu a dialógu kultúr“ (2017-2020)

Bližší opis vedeckých výsledkov interdisciplinárneho projektu je sformulovaný v správe ZS1, kapitola 2. Projektu sa venovali od roku 2017 spolu 6 riešitelia (Nicák, Batka, Benka, Jurík, Neština, Guldanová) v rámci jedného pracoviska, EBF UK.

Celkový počet vedeckých výstupov za 4 etapy projektu pozostáva z 28 príspevkov, z toho 1 monografia, 1 učebnica, 1 zborník z konferencie, 3 karentované články, 3 scopusové články, 1 preklad článku, ďalšie zahraničné a domáce recenzované príspevky. V rámci projektu sa riešitelia aktívne zúčastnili a prezentovali svoje vedecké práce spolu na 18 zahraničných a domácich konferenciách, zorganizovali 1 vedeckú konferenciu a 3 výstavy, ktoré boli prezentované na pôde Evanjelickej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Rozpis jednotlivých výstupov je súčasťou samostatných ročných správ.

Nicák: špecifikum Knihy Warda tkvie v poetickej teológii (analógia, alegória, personifikácia, metafora, typológia). Poetický popis, ktorý predstavuje náboženské hodnotenie prírodných katastrof v Mezopotámii, je inšpirovaný najmä starozmluvnými symbolickými obrazmi.

Poézia pomáha formovať sociálno-náboženskú identitu východosýrskych veriacich.

Prírodné katastrofy v Mezopotámii sa prirovnávajú k utrpeniu biblických rozmerov (egyptské rany, zničenie v Samárii a Kanaáne), čím básnik naznačuje kontinuitu „dejín spásy“.

Batka: ekumenický a medzináboženský dialóg: otvorenosť rôznym formám vyjadrenia teologických obsahov. K porozumeniu prispieva snaha o existenciálny a holistický prístup, ktorý zahrňa emocionálnu a imaginatívnu stránku človeka ako i jeho svedomie. Poézia môže byť vnímaná nielen ako vhodná forma sprostredkovávania teologických obsahov.

Rovnako môže byť nástrojom tzv. „neortodoxnej“ – slobodnej teológie.

Benka: Výskum sa zameriaval v rámci počiatočnej fázy na hermeneutické princípy protestantského (evanjelického) výkladu Biblie a ich udržateľnosti v modernom diškurze.

Osobitnou oblasťou výskumu bola prorocká literatúra a Kniha Nahum, kde riešiteľ skúmal a naďalej pokračuje v skúmaní historického procesu literárnej a teologickej aktualizácie starších prorockých a/alebo poetických textov tejto knihy.

Jurík: Katechizmové piesne Dr. Martina Luthera originálnym a jedinečným spôsobom kopírujú a rozvádzajú jadro kresťanského učenia formulované v Malom katechizme a

Veľkom katechizme Dr. Martina Luthera. Po prijatí do Cithary Sanctorum v preklade Juraja Tranovského významne napomáhali k formovaniu a uchovaniu sociálno-náboženskej marginalizovanej identity.

Neština: Výskum sa týkal analýzy metafory v rámci komunikácie a argumentácie v normatívnych oblastiach (etika, právo a politika). Pozornosť sa venovala najmä právu ako vzorovému príkladu normatívnej komunikácie a argumentácie. Bolo ukázané akým spôsobom sa dá vetám, ktoré obsahujú metaforu pripísať pravdivostná hodnota a v čom spočíva jej kognitívny prínos.

Guldanová: Výskum objasnil a prehĺbil poznatky ohľadom miesta deuterokanonických kníh v biblickom kánone a v živote židovstva a kresťanstva v 4 rozličných historických obdobiach.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

APVV-16-0330 - "Relation of poetic-theological texts to identity in the time of clash and dialogue of cultures" (2017-2020)

A more detailed description of the research results of the interdisciplinary project is formulated in the ZS1 report, chapter 2. Since 2017, 6 researchers (Nicák, Batka, Benka, Jurík, Neština, Guldanová) have been working on the project within one workplace, Evangelical Lutheran Theological Faculty of Comenius University in Bratislava (Slovakia). The total number of research outputs for 4 stages of the project consists of 28 articles, of which 1 monograph, 1 textbook, 1 collective volume, 6 articles in high impact journals, 1 translation of the article, and other foreign and domestic peer-reviewed articles. Within the project, the researchers actively participated and presented their research at 18 conferences, organized 1 conference and 3 exhibitions, which were presented at the Evangelical Theological Faculty of Comenius University in Bratislava. Detailed information on individual outputs is included in separate annual reports.

Nicák: The specificity of Book of Warda lies in the poetic theology (analogy, allegory, personification, metaphor, typology). The poetic description, which represents the religious assessment of natural disasters in Mesopotamia, is inspired mainly by symbolic images from the Old Testament. Poetry helps to shape the socio-religious identity of East Syrian believers. The natural disasters in Mesopotamia are likened to the suffering of biblical proportions (Egyptian wounds, destruction in Samaria and Canaan), by which the poet indicates the continuity of the "history of salvation."

Batka: ecumenical and interreligious dialogue: openness to various forms of expression of theological content. The pursuit of an existential and holistic approach, which includes the emotional and imaginative side of man as well as his conscience, contributes to understanding. Poetry can be seen not only as a suitable form of mediating theological content. It can also be a tool called "Unorthodox" - free theology.

Benka: In the first stage, the research focused on hermeneutical principles of Protestant (Lutheran) Bible interpretation and their sustainability in the modern discourse. With the special focus on the prophetic literature and the Book of Nahum, the researcher examined and continues to examine the historical process of literary theological updating of older prophetic and/or poetic texts.

Jurík: Catechism songs of Dr. Martin Luther in an original and unique way copy and distribute the core of Christian teaching formulated in the Small Catechism and the Great Catechism of Dr. Martin Luther. After being admitted to the Cithara Sanctorum, translated by Juraj Tranovský, they significantly helped to form and preserve the social-religious marginalized identity.

Neština: The research focused on the analysis of metaphor in communication and argumentation in normative areas (ethics, law and politics). Particular attention was given to the law as a model example of normative communication and argumentation. It was shown how sentences that contain a metaphor can be assigned a truth value and what is its cognitive contribution to argumentation and communication.

Guldanová: The research clarified and deepened knowledge about the place of the deuterocanonical books in the biblical canon and in the life of Judaism and Christianity in four historical periods.